

TEORIE VÝCHOVY A ŘEŠENÍ VÝCHOVNÝCH PROBLÉMŮ

3. LEKCE: ALTERNATIVNÍ ŠKOLSTVÍ

Mgr. Katřina Lojdová
lojdova@ped.muni.cz

ALTERNATIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

- takové vzdělávání, které je odlišné od vzdělávání nabízeného státem nebo jinými tradičními institucemi. Obvykle jsou spojeny s radikálními koncepcemi vzdělávání, jako odmítání formálního kurikula či formálních metod výuky.
- nejednotnost v terminologii, alternativní je buď cokoli, co se odlišuje, nebo naopak pouze vzdělávání založené na myšlenkách **reformních škol** z počátku 20. stol. (Waldorf, Montessori, Dalton)

REFORMNÍ PEDAGOGIKA

- Historický a kulturní kontext 1. poloviny 20. století
- Kritika tradiční školy
 - Intelektualistické zaměření, nebere v potaz komplexní rozvoj jedince
 - Mechanický způsob učení s převažující pasivitou žáků, podcenění rozvoje tvůrčích schopností
 - Autoritativní výchova, represe a donucování, nedocenění individuality žáků
 - Malý zřetel k estetickým, tělovýchovným a zdravotním aspektům výchovy
 - Izolace školy od rodiny a komunity

X obrat k pedocentrismu

PŘEHLED REFORMNÍCH ŠKOL

- ◉ **Waldorfská pedagogika**
- ◉ **Montessoriovská pedagogika**
- ◉ **Daltonský plán**
- ◉ **Jenská pedagogika**
- ◉ **Freinetovská pedagogika**

WALDORFSKÁ PEDAGOGIKA

- Rudolf Steiner, Antroposofie, Rozvoj člověka jako komplexní osobnosti, Důraz na skupinovou spolupráci, epochy, eurytmie, denní, týdenní, měsíční, slavnosti
- U nás mateřské školy, základní školy i střední školy (Praha, Semily, Příbram, Ostrava)

WHY WALDORF?

<http://www.youtube.com/watch?v=tZmAX5adCl0>

MONTESSORI PEDAGOGIKA

- Maria Montessori: „*Pomoz mi, abych to dokázal sám.*“
- Speciální „materiál“, Svoboda a samostatnost, Připravené prostředí, Učitel jako součást podnětného prostředí,
- V ČR pouze mateřské a základní školy

DALTONSKÝ PLÁN

- Helen Parkhurstová
- Rozdělení učeben podle předmětových okrsků, měsíční program pro studenta, samostatné získání vědomostí, individuální přístup k výuce, svoboda rozhodování, práce svým tempem, volná hodina - k procvičování problematické látky, učitel - je pomocník a rádce
- V Brně rozšířené školy s daltonskými prvky.

JENSKÝ PLÁN

- ◉ Peter Petersen
- ◉ Jádrem je skupina - volně vytvořená - ne třída, Hlubší propojení vyučovacích předmětů. Důraz na pracovní vyučování. Volný pohyb žáků ve třídě
- ◉ Hodnocení - formou charakteristiky. Rozvoj dětské osobnosti. Týdenní plán učiva. Učitel - má organizovat a podněcovat činnost žáků.

FREINETOVSKÁ PEDAGOGIKA

- Célestin Freinet
- Důraz na individuální přístup k žákovi + sociální kontext. Dítě - centrum výchovy. Individualizace + spolupráce. Aktivnost, uspokojení přirozených potřeb žáků, mravní výchova + kázeň, dobrá organizace, radostná a tvůrčí atmosféra.
- Spolupráce školy a rodiny.
- Učitel je autorita.

DISKUSE

- 1) Co znamená alternativa? V čem se reformní školy liší od tradičních škol?
- 2) Jsou odlišnosti mezi tradičními školami a alternativami stále stejně výrazné? Přiblížila se tradiční škola alternativám (např. po poslední školské reformě?)
- 3) Co lze vytknout alternativním školám?
- 4) Chtěli byste učit v alternativní škole? V jaké a proč?